

HİZMET SEBEBİYLE EMNİYETİ SUİSTİMAL SUÇU BİR ÖRNEK OLAY, SENDİKAL HAKLARIN YENİDEN KAZANILMASI

Doç. Dr. H. Yılmaz GÜNAL

I. Genel Olarak

Hizmet sebebiyle emniyeti suistimal suçu ceza kanunumuzun 510. maddesinde yer alan ve emniyeti suistimal suçunun şiddet sebebi olarak mutalaâ edilen bir suçtur. Özel bir emniyete ihtiyaç duyulan hallerde kanunumuz daha fazla bir ceza tayinini uygun görmüştür.

Emniyeti suistimal suçunun teşekkül edebilmesi için gerekli unsurları 508. madde de belirtilmiştir. Buna göre : «başkasına ait olup da iade veya muayyen bir suretle istimal etmek üzere kendisine tevdi veya her ne namla olursa olsun teslim olunan bir şeyi kendisinin veya başkasının menfaatına olarak satar veya rehneder veya sarf ve istihlâk eder yahut ketim ve inkâr eyler veyahut tahvil ve tağyir ederse mutazarrır olan kimsenin şikâyeti üzerine» gerekli takibat yapılabilmesi mümkündür. Buna karşılık «meslek ve san'at veya ticaret veya hizmet sebebiyle veya emanetçi sıfatıyla veyahut idare etmek için kendisine tevdi olunan veya teminat olarak teslim edilen şeyler üzerinde» emniyet suiistimal edilirse bu bir şiddet sebebi olarak kabul edilmiş ve emniyeti suistimal suçundan daha ağır bir müeyyide öngörülmüştür.

Şiddet sebebinin kanunumuzda daha açık bir şekilde belirtilip kapsamının kesinlikle çizilmesi gerekirken oldukça müphem bir yol tercih edilmiştir. Ayrıca maddenin kapsamı da geniştir. Şiddet sebebinin bulunması halinde normal olarak takibi şikâyete bağlı olan emniyeti suistimal suçu, res'en takibi gereken bir suç şeklini almıştır.

Bu ön açıklamalardan sonra, Zonguldak C. Savcılığı tarafından 18.6.1965 tarih ve hazırlık 965/3 ve esas 1965/645 sayılı iddianame-

si ile kamu adına «hizmet sebebiyle emniyeti suistimal suçundan» dolayı bir sendika genel başkanı hakkında girişilen bir takibatı örnek olay olarak sunmak ve tahlil etmek istiyoruz. Bir sendika genel başkanının 274 sayılı sendikalar kanunda belirtilen faaliyetlerini tahakkuk ettirme dışında sendikanın mali kaynaklarını kullandığı takdirde hizmet sebebiyle emniyeti suistimal suçunu teşkil edip etmeyeceğini tartışmak gerekmektedir. Ayrıca yine sendikalar kanununun 31. maddesinin 12. bendi bu tip suçtan mahkum olanların sendikaların idare haysiyet divanı üyeliği, denetleme veya temsil görevlerini almak hakkını müebbeten kaybetmeleri halinde bu hakların tekrar nasıl kazanabilecekleri de üzerinde durmak istediğimiz hususlardandır.

II. Bir Örnek Olay

Örnek olay'daki iddianame sanığı şu hususlarda itham etmektedir :

«Maznun M. A. Zonguldak Maden İşçileri Sendikasının Haziran 1961'den 1964 tarihine kadar Başkanlığını deruhte etmiş olup bu suretle 1957 tarihli Sendika Ana nizamnamesinin muaddel 22 nci maddesi gereğince Nizamname ve talimatnamelerle kendisine verilen vazife ve selâhiyetlerden başka Sendika muamelelerini her şekilde kontrol etmek ve sendikayı temsil etmek selâhiyetini haiz bulunduğu ve bu itibarla Ana nizamnamesinin 5 nci maddesinde gösterilen Ana gayeleri takip etmek ve bu gayelerin tahakkuku için de 274 sayılı sendikalar kanununun Umumi esprisi içinde sendikanın maddi kaynaklarını sendikalar kanununun 14 ncü maddesinde zikredilen faaliyet sahaları ile beraber umumi olarak işçinin iş emniyeti ve sosyal güvenliğininin tahakkukunu temin edecek maksada tahsis olduğu halde aşağıda zikredilecek sarfiyatların bu gaye dışında kendisinin veya başkalarının menfaatine olduğu ve bu suretle yukarıda bahsedildiği üzere sendikanın gelirlerini maksat ve gaye dışı sarfetmek suretiyle hizmet sebebiyle emniyeti suistimalde bulunduğu anlaşılmıştır.

Maznun M. A.'ın faaliyet gösterdiği devrelere ait Sendika Başkanı sıfatı ile vazife ve selâhiyetlerinin neticesi olarak faaliyet ve tasarruflarının sendika hükmü şahsiyetinin maksat ve gayesine uygunluğunun tesbitinde ilk nazara alınacak kaideler Sendikanın ana nizamnamesinde münderiç olup elde mevcut 957 ve 963 tarihli nizamnamelerden İlk Adım Matbaasında bastırılan 1963 tarihli Ana tüzüğün Sendikanın 18 - 19.5.1963 tarihinde aktedilmiş bulunan Ge-

nel kurulda kabul edilen Sendikalar kanunu ile Toplu Sözleşme, Grev ve lokavt kanunlarının Cumhuriyet Senatosundan geçip kanuniyet kespittiğinde kanunun tanıdığı müddet içinde Ana nizamnamesinin tümünü ve bu kanuna intibak ettirmek ve ana nizamnameye girecek hususları tesbit ve dercetmek için Genel kurul toplantısına lüzum kalmaksızın İcra ve İdare hey'etleri yetkilidir. Şeklindeki yetkiye istinaden Yönetim kurulunca hazırlanıp ilgili makamlama tevdi edilen tüzük olup 3512 sayılı Cemiyetler kanununun 22 nci maddesinin a— bendi gereğince ana tüzükte tadilât yapma yetkisinin amir hüküm olarak Genel kurulda verildiği ve bu itibarla Zonguldak maden işçileri sendikası Yönetim kurulu tarafından hazırlanan ve üzerinde 274 sayılı Sendikalar kanununa intibak ettirilmiş bulunan Zonguldak maden İşçileri Sendikası yazılı 1963 tarihinde İlk adım matbaasında basılmış, genel kurul tarafından kabul edilmiş bir metin olmadığına göre muteber bulunmadığı ve adı geçen sendikanın 15 - 16.9.1964 tarihinde kabul edilen Ana tüzüğün yürürlük tarihine kadar muteber metnin üzerinde 1960 - 1962 ve 1963 yıllarında Genel kurulca tadilât yapılan 1957 tarihli ana nizamname olduğu aşikâr bulunmaktadır. Bu durum karşısında maznunun sendika başkanı olarak emniyeti suistimal ettiği mevzular.

1 — 1957 tarihli muaddel Ana nizamnamesinin 16 nci maddesi gereğince bütçenin tasdiki Genel kurula ait olduğu ve 1963 bütçesinde bir tahsisat bulunmadığı halde Sendika İdare Hey'etince 8.9.1963 tarih ve 5/9 sayılı ile Sendikaya her yeni üye kaydına karşılık bunu yapanları 1,50 TL. ödemesine karar verildiği ve bu karara müsteniden muhtelif şahıslara 22.941,— TL. ödendiği (Bilirkişi raporu Sahife 4 8) tesbit olunmuş ve tahsisat olmadığı halde bu şekilde ödeme yapılmasına karar veren İdare Hey'etinin bu kararının Nizamnamenin 19 ncu maddesinin e bendinde verilen selâhiyete istinat ettirilebilirdede idare hey'etinin bu kararı gereğince tediye yapılan şahıslardan C. B. kendi ifadesine göre 1964 senesi içinde 120 üye kaydettiği halde 180,— TL. yerine 2.606,50 TL. verilmek ve K. K.'a 1963 senesi içinde 1.000,— TL. civarında işçi kayıt ettiği halde tahminen 1.500,— TL. yerine 7.803,— TL. ödenmek suretiyle maznun M. A.'ın Sendikanın zararına olarak tahakkuk etmeyen masrafları başkaları lehine tahakkuk etmiş gibi göstermek suretiyle emniyeti suistimal ettiği,

2 — 274 sayılı Sendikalar kanununun 26 nci maddesi hükmüne göre İdareci ve temsilcilere verilecek ücretlerle her türlü ödenek ve yollukların Genel kurul tarafından tesbiti gerekmekte isede bu kanunun yürürlüğe girmesinden evvel sendika İdare Hey'etince ana

nizamnamenin 19 ncu maddesinin 9 ncu bendine nazaran alınarak 23.12.1961 tarih ve 26/7 sayı ile seyahate çıkan İdarecilere günlük 50,— TL. harcırah verilmesine 4.7.1962 gün ve 6/3 sayı ile sendika başkanının Dış gezisinde üyeler için verilen günlük 100,— TL. harcırahın kendisine de tediyesine 25.6.1963 gün ve 2/1 sayı ile Seminer'e gidenlere istihkak kayıplarını karşılamak için her gün için ek olarak 20,— TL. ödenmesine 10.7.1963 gün ve 3/1 sayı ile Amerika'ya seyahat edecek üyelere her gün için 100,— TL verilmesine karar verildiği ve ancak görevle başka mahalle giden sendika mensuplarına ayrıca, yeme, içme ve yatma masraflarında ödeneceği hakkında bir karar bulunmamasına rağmen maznun M. A.'ın 10.6.1963 tarih ve 10 sayı, 26.8.1963 tarih ve 64 sayı, 16.12.1963 tarih 17-18-19-20 sayı, 6.4.1964 tarih 7 sayı, 27.3.1964 tarih 60 sayı, 27.4.1963 tarih 55 sayı, 10.5.1964 tarih 13 sayı, 10.6.1964 tarih) sayılı fişleri (Bilirkişi raporu sahife 11-18) münderecatının tetkikinden anlaşılacağı üzere muhtelif tarihlerde Yurtiçi seyahatlerde muhtelif kimselere verdiği ziyafetlerin bedellerini Otellerde yaptığı Çay kahve masraflarını Telefon ücretlerini ve bir kısım yatak paralarını yolluğuna ilâve etmek suretiyle sendikadan aldığı veya bu bölümden aldığı avanstan mahsup yaptığı bu şekilde sendikanın gayesine uygun hizmetlere karşılık sarfedilmek üzere muhassas paradan 5.522,58 TL. sinin uhdesine geçirmek suretiyle Emniyeti suistimalde bulunduğu, keza maznun M. A.'ın 26.8.1963 tarih ve 64 sayılı fişle mahsubu yapılan meblâğdan 749.05 TL. kısmı Federasyona ait Otomobilin Trabzon ve havalisine seyahat masrafı olarak gösterilmişse de M. A.'ın Trabzon ve havalesine vazifeli olarak gitmediği cihetle bu miktar para hakkında sarf şekli bakımından emniyeti suistimalde bulunduğu,

3 — Maznun M. A.'ın İdare Hey'eti ve Genel kurul kararı olmaksızın Sendikanın Ziraat Bankasındaki 55 Bin liralık Hürriyet Tahvilini 24.9.1962 tarih ve 32 sayılı fişle Buzdolabı ve Çamaşır Makinası getirip Sendika üyelerine satması maksadı ile Maden Mağazasına verdiği, 29.3.1963 tarihinde Maden Mağazasından geri aldığı bu Tahvilleri Ankara'da Müteahhitlik yapan A, Ç.'na (Aralarındaki hususi münasebetin derecesi ve maksadı kat'i olarak bilinmemekle beraber) hususi sempatiye müsteniden verdiği ve A. Ç.'nun 55 Bin liralık bu tahvilleri paraya çevirdiği ve halen bu tahvillerin veya bedellerinin Sendikaya iade edilmediği, buna göre maznun Sendika Başkanı olarak Sendikanın 55. Bin liralık Tahvilini Sendika Organlarının kararı olmaksızın şahsi kıymeti imiş gibi A. Ç.'na vermek suretiyle emniyeti suistimalde bulunduğu (Bilirkişi raporu Sahife 28/madde VII. A. Ç.'nun 18.5.1965 tarihli ifadesi),

4 — Yine Maznun M. A.'ın Konyada Ticari faaliyette bulunan Himmet Fidancıoğlu ve Ortakları Birlik Kauçuk sanayii Ticaret Kollektif şirketinin Teminat mukabili çifti 52,— TL. dan Maden işçilerine Ayakkabı satmayı teklif etmesi üzerine bilinmeyen bir sebeple maznunun çifti 55 liradan olmak üzere 30.3.1962 tarihinde firma ile bir mukavele imzaladığı ve teminat olarak Sendikanın tavassutu ile satılacak ayakkabılar için Türk Ticaret Bankasındaki Hürriyet tahvillerinden 50 bin liralık tahvili firma lehine 3.3.1962 tarih ve 213 sayılı yazı ile bloke ettirdiği ve yine aynı maksatla 5.5. 1962 tarih ve 374/5 sayılı yazı ile de 100 bin liralık Hürriyet tahvilinin bloke ettirildiği Sendikanın selâhiyetli organlarının mukad-dem veya muahhar kararı olmaksızın yapılan ve bu mukavele ve bloke işlemlerinden sonra firmanın 17.7.1964 tarihli ihtarname ile 55.623,68 TL. alacağı tahsil edilmediği takdirde bloke edilmiş tahvilleri paraya çevireceğini bildirdiği ve bu borcun ödenmemesi üzerine firma tarafından 55.723,68 TL. alacağı için İstanbul Ticaret Mahkemesine Sendika aleyhine Dava açıldığı ve bu sebeple maznunun Sendikanın selâhiyetli Organlarının kararı olmaksızın firma tarafından teklif olunan bedelden 3,— TL. fazlası ile mukavele yapması ve ayakkabıların Maden Mağazası vasıtası ile satılması kararlaştırıldığı halde satışın doğrudan doğruya yapılması hususları, nazara alındığı takdirde maznunun şahsi düşünceleri ile Başkanlık selâhiyetinide suiistimal ederek Maden İşçilerine Ayakkabı temini bahanesi ile Sendikanın 150. Bin liralık tahvilini hususi bir firma lehine bloke ettirmek ve bu aktedilmiş mukaveleden teraküm eden alacağın tahsil edilmemesi sebebi ile 44.723,68 TL. lık tahvilin elden çıkması neticesini doğurabilecek şekilde sendikanın memalikini tehlikeye sokmak sureti ile emniyeti suiistimalde bulunduğu, (Bilişkisi raporu Sahife 30-32).

5 — Maden İşçileri Sendikasının 1963-1964, 16 ncı döneminden sonra Yönetim kurulunca hazırlanıp 12.10.1963 tarihinde kabul edilen Memurin talimatnamesinin 24 ncü maddesinde Sendikada çalışan memur ve müstahdem ve Teknik elemanların terfilerinin 3 senede bir Riyasenin teklifi ile yapılacağı hükmü konmuş isede maznunun Sendika başkanlığı yaptığı devrede muteber olması gereken 1957 tarihli muaddel ana nizamnamesinin 16 ncı maddesinin o bendinde Sendikanın iç faaliyetlerinin genel kurulun hazırlayacağı talimatnamelerde tanzim edileceği açıkça belirtilmiş olmasına göre 12.10.1963 tarihli Yönetim kurulu tarafından yapılmış talimatnamenin tatbik kabiliyetinin olmadığı ve bu sebeple memurin işlemleri hususunda Genel kurulca kabul edilen 21.7.1957 tarih-

li talimatnamenin tatbikinin gerekeceği, bu talimatnamenin 27 nci maddesi hükmüne göre Sendikada çalışan Memur ve müstahdemlerin iki senede bir Başkanın teklifi ile İdare Hey'etince yapılacağı halde maznun tarafından iki senelik terfi müddetine dahi riayet edilmeyerek Sendika Santral Memuru R. D.'a terfi müddetinden 11 ay 26 gün önce terfi ettirmek suretiyle sendikanın zararına olarak 89,— TL. Muhabere memuru Ü. K.'ya esas terfi müddetinden 19 ay 11 gün önce terfi ettirmek suretiyle sendikanın zararına olarak 968,33 TL. Hademe H. A.'a esas terfi müddetinden 19 ay 8 gün önce terfi ettirmek suretiyle sendikanın zararına olarak 963,33 TL, Kaloriferci H. A.'ya esas terfi müddetinden 21 ay 27 gün önce terfi ettirmek suretiyle 1.095, TL. fazladan ödeme yaptırıldığı,

Talimatnamede iznini kullanmayan memur ve hizmetlilere ilâve tediye yapılacağı hususunda bir hüküm bulunmadığı halde maznun tarafından Mes'ul Muhasip Z. Ö., Memur S. M. cu, N. A. ve Ş. B.'e 3.850,- TL. fazladan ödeme yaptırıldığı ve bu suretle maznunun şahsi sempatii toplamak maksadı ile sendikanın zararına ve 1963 tarihli talimatnameye göre daha leyhte bulunan ve iki senelik terfi müddetine esas olan 957 tarihli talimatname ahkâmına aykırı olarak ve hizmetlilere 7.766 TL. fazla ödeme yaptırmak suretiyle emniyeti suistimal ettiği,

6 — Zonguldak Maden İşçileri Sendikasının 1963-1964 16 nci dönemi için Bütçesine Misafir ağırlama adı altında 10 bin liralık ödeme konmuş isede sendika başkanı bulunan maznun emri ile 14.588,8 TL. sarfiyat yapılmış ve ancak bu fasıldan masraf yapılırken daima ana nizamnamenin 5 nci maddesinde gösterilen gayelerin takip edilmesi elzem olduğu halde Hamburgtan gelen misafirler haricinde İdare Hey'etinin kararı olmaksızın maznun Zonguldaktaki muhtelif lokanta, Pastahane, kahve hane ve bayilere misafirler için Yemek, Çay, Kahve, Şeker, Sigara, Gazoz Çikolata, Wiski bedeli olarak sendikadan 14.588,86 TL. lik ödeme yaptırdığı ve Bilirkişi raporunun 13 ncü maddesine ek olarak tanzim edilen bu sarfiyata ait listenin tetkikinden anlaşılacağı üzere sendika bütçesinden karşılanan bu yemek, çay, kahve vesaire gibi şeylerin ne sebeple ve kimlere verildiği dahi meçhul olup, mahiyeti icabı bunların misafir ağırlama faslından ödenilmesi için misafirlerin Sendikanın selâhiyetli organlarının daveti ve dolayısıyla kararının bulunması icap ettiği, halbuki yapılan sarfiyatın tamamen maznunun şahsi misafiri addedilmesi gereken misafirler için olduğu ve bu sebeple maznunun sendika Başkanı olduğu devrelerde şahsi takdiri-

ne göre bu fasıldan yaptığı 14.588,86 TL. sarfiyatın tamamen selâhiyetin suiistimali neticesi olduğu ve dolayısıyla bu miktar sendika parası mevzuunda maznunun emniyeti suiistimalde bulunduğu.

7 — Sendikanın 1963-1964 16 ncı dönem zarfında Başkanlık Tahsisatı olarak bütçeye 12.000,— TL. Tahsisat konduğu ve bu tahsisatın mesneti olarak 1957 tarihli Tüzüğün 22. ve 1963 tarihli selâhiyetsiz organ tarafından hazırlanan tüzüğün 13/b maddesinde bahsedilen ve önceden karar almadan Başkanın lüzum gördüğü hallerde 1.000,— TL. ye kadar sarfiyat yapabileceği hakkındaki selâhiyet gösterilmiş ve her iki tüzükte de bu tahsisatın belgesiz masraflara karşı konduğu hakkında hiç bir hüküm olmadığı halde maznunun Bütçenin 7/3 hesabında 1963 ve 1964 seneleri içinde muhtelif tarihlerde cem'an 8.000,— TL. çektiği ve bu çekilen paranın mahsubu yapılması gerektiğinde maznunun mevzubahs 8 bin liranın muhtelif yerlere sarf edilip sarf yerlerinin mahremiyet arzettiğinden bahs ile herhangi bir Fatura, makbuz vs. ibraz etmeksizin mahsup muamelelerini yaptırdığı, bu durum karşısında maznunun sendikanın bu miktar parasını tüzükte hiç bir hüküm olmadığı halde bu fasıldaki tahsisatın Devlet Bütçesindeki Tahsisatı mes-ture faslındaki tahsisat gibi göstererek şahsen sarfettiği ve bu suretle maznunun hizmet sebebi ile emniyeti suiistimal neticesi 8.000,— TL. yı uhdesine geçirdiği (Bilirkişi raporu Sahife -35-36-37)

8 — Sendikanın tüzüğünde iznini kullanmayan Sendika Başkanına ilâve ücret verileceği hakkında bir hüküm bulunmadığı halde maznunun 1963 senesinde iznini kullanmadığından bahisle 31.7.1963 tarihinde 59 numaralı kasa fişi ile 2.821,28 TL. ilâve ücret almak suretiyle Başkanlık selâhiyetini suiistimal ederek bu miktar para hakkında dahi emniyeti suiistimalde bulunduğu, (Bilirkişi raporu Sahife 38-39)

9 — Maznunun Tedavi ve ilâç gideri olarak aldığı 1.657,25 TL. den Başkanlık selâhiyetini suiistimal ederek 465,— TL. sini belgesiz olarak mahsubuna yaptırmak suretiyle emniyeti suiistimal ettiği, (Bilirkişi raporu Sahife 39)

10 — Maznunun Sendika bütçesinin Eğitim ödeneği faslından Kozluda işçiler arasında vuku bulmuş bir zehirlenme olayı dolayısıyla Sendikanın ana gayesiyle ilgili olmaksızın statini icabı meccane-i tedavi, yapan Devlet Hastahanesinin 28 personeline şahsi sempati toplamak için atıye dağıtır gibi sendika genel kurulunun kararı olmaksızın 3.100,— TL. bahşış vermek ve yine bu fasıldan sendika İdare Hey'eti, Murakabe heyeti ve Haysiyet Divanı mensupları-

na Şehir kulübünde 1.000,— TL. ye mal olan ziyafet bedelini ödemek suretiyle emniyeti suiistimalde bulunduğu,

11 — Zonguldak Maden İşçileri Sendikası ile İşveren E.K.İ. arasında 1.10.1963 tarihinde başlayan Toplu İş Sözleşmesinin müzakeresi sırasında sendika tarafından İstanbul Üniversitesi İktisat Profesörü Orhan Tuna, Doçent Nusret Ekin, Asistan Gülten Köktaş, Metin Kural ve Teoman Arspyun müşavir olarak davet edildikleri ve maznun ile mahiyetindeki memurlardan Zihni Ölmez ve Şenol Kılıç tarafından müşavir hey'ete mesailerine karşılık olmak üzere 7.500,— TL. ödenmesine ve hey'etten imza almak mümkün olmadığından Fatura yerine kaim olmak üzere bir tutanak düzenlenerek Sendika hesabından 30.12.1963 tarih ve 9611 numaralı kasa fişi ile 7.500,— TL. si çekilmiş isede müşavir hey'et Başkanı Profesör Orhan Tuna'nın 12.10.1964 tarihli ifadesine göre Hey'etin bilâ ücret çalıştığı ve bu çalışmanın karşılığı bir ücret talep etmediği, Ancak Hey'et üyelerinden Gülten Göktaş'ın 3.500,— TL. ve Nusret Ekin'in 1.500,— TL. aldıkları ve bu suretle Sendikadan çekilen 7.500,— TL. 5 Bin lirası bir nisbet dahilinde olmamakla beraber 2 şahsa verilmiş isede 2.500,— TL. nin maznun nezdinde kaldığı, ayrıca hey'et üyelerinden Gülten Göktaş'a sendika genel kurulunun kararı olmaksızın 440,— TL. lık Kol saati ve 240,— TL. lık kadın rop'u hediye edildiği ve Orhan Tuna'nın 31.1.1964 tarihli mektubu üzerine de İktisat Fakültesi Asistanı bulunan Gülten Göktaş'ın Almanya'da Araştırmalarda bulunması maksadı ile 3.000,— Mark karşılığı maznun tarafından sendika hesabından 7.328,60 TL. teberuda bulunulduğu ve bu şekilde yapılan ödemeler hakkında genel kurul bir iş için hibede bulunulması nazara alındığı takdirde maznunun Gülten Köktaş'a ve Nusret Ekin'e Toplu Sözleşme dolayısıyla mesaileri karşılığı verildiği iddia olunan 5 Bin TL. düşürüldüğü takdirde dahi sendikanın 10.168,60 TL. kendisinin ve başkalarının lehine olarak sarfetmek suretiyle Emniyeti suiistimalde bulunduğu,

Bu suretle maznunun Sendika Başkanı olarak vazife gördüğü devreler içinde sendikanın cem'an 173.235,21 TL. kendisinin veya başkalarının menfaatine olarak sarfetmek suretiyle hizmet sebebiyle emniyeti suiistimalde bulunduğu anlaşılmış bulunmaktadır.

Maznunun müdafasında bütün muamelâtının Sendika tüzük ve talimatlarına uygun olduğunun ve daima sendikanın ve işçinin lehine tasarruflarda bulunduğunu dermeyan etmiş isede yukarıda kalem kalem gösterilen ve hizmet sebebi ile Emniyeti suiistimal

suçunun maddii unsurunu teşkil eden sarfiyattan başka yapılmış ve fakat emniyeti suiistimal suçunun maddi unsuru olarak müta-lâa edilmemiş bulunan :

a) Sendika İdare Hey'etinin 11.12.1962 tarih ve 18/1 sayılı ve İkinci Yapı Kooperatifine 750.000,— TL. Kredi sağlanması karşısında bu mevzuda bir mukavele yapılması ve bu mukaveleye göre ödenen paranın 6 ay zarfında Kooperatifçe Tediyesi, aksi takdirde Kooperatifin mevcut menkul Gayri menkul mallarına menkulatına sendikaca el konması kararlaştırıldığı ve 500 bin TL. kredi sağlanması hakkındaki mukavele 10.1.1963 tarihinde yapıldığı halde 6 aylık müddetinde geçmesine rağmen maznun tarafından durumun ancak Mes'ul Muhasibin ikazı üzerine İdare Hey'etine çok olarak 29.12.1963 tarihinde intikal ettirilmesi ve bundan sonra İdare Hey'eti tarafından 11.2. 1964 tarihli bir kararla Yapı Kooperatiflerine ek olarak 750 bin TL. Kredi temini kararında da bütün yetkilerin Başkanlığa tanındığı dolayısı ile açılan kredinin teminata bağlanması vazifesi de maznuna bırakıldığı halde maznun tarafından sendikanın Milyonun üstünde bulunan kıymetlerinin hiç bir teminata bağlanmaksızın velevki Sendika ile ilgili dahi olsa bir Kooperatif lehine kredi açılmasına tahsis edilmek suretiyle tehlikeye sokulması (Bilirkişi Raporu Sahife 23-27)

b) İdere Hey'etinin yukarıda bahsi geçen ve Yapı Kooperatiflerine Kredi açılmasına dair kararına istinaden E.K.İ. Sigortalı İşçileri Yapı Kooperatiflerine temin olunan 210.000,— TL. Kredi muamelesinde de aynı lâkaydedildiğin gösterilmesi, (Bilirkişi raporu Sahife 27)

c) Maznun tarafından Genel kurulun ve İdare Hey'etinin kararı olmaksızın Maden Mağazası sahibi L. Ö. adındaki şahsa 10.7.1963 tarih ve 17553 sayı ve 16.9.1963 tarih ve 23450 sayılı resen borç senetleri ile % 7 peşin faizle 150.000,— TL. T.C.K. borç verildiği ve bu Borçtan hesabına geçirildiği halde bu fişe bağlı meblâğın Ticaret Bankası vasıtası ile Ankara'da bulunan L. Ö. mi'ye ödeme havalesinin 27.6.1963 tarihinde çıkarılması suretiyle borç senedinden evvel 100 bin TL. havalesinin çıkarılması (Bilirkişi raporu Sahife 28-29) keza 20.9.1963 tarih ve 36 numaralı mahsup fişi ile Maden Mağazasının Borç hesabına geçirilen 50 Bin TL. borç Etibank Zonguldak Şubesinden çek mukabili L. Ö. Vekili A. A.'a 14.9.1963 tarihinden tediye edilmesi suretiyle 50 Bin TL. borcun dahi borç senesinden evvel tediyesi (Bilirkişi Raporu Sahife 29)

d) Tüzük gereğince Sendikada çalışan memurlara maaşlarının % 60 tan fazla Avans verilmemesi gerektiği halde maznunun bu duruma riayet etmiyerek ilgililere maaşından % 60 fazla avans verdirmesi hususları nazara alındığı takdirde maznunun Sendikanın para sarfetmekte ve nemalandırmakta Sendika Ana nizamnamesinin kendisinden beklediği basiret ve dikkati göstermediği ve hatta Sendika muamelelerini adeta şahsi malı imiş gibi sendikanın menfaatlerini gözetmeksizin sırf kendisinin veya başkalarının menfaatini temin gayesi ile hareket ettiği ve tasarruflarındaki kastın ve emniyeti suiistimale matuf olduğunu gösteren deliller olarak mütalâa edilmiştir.

Bu sebeplerle Maznunun Zonguldak Maden İşçileri Sendikası Başkanı olarak Sendikanın ana gayelerine ve işçinin iş emniyeti ve sosyal güvenliğini tahakkuk ettirmek maksadına matuf olarak kendisinin idaresine tevdi ve teslim olunan Sendika para vesair kıymetlerinden 173.325,21 TL. aynı kasıt altında muhtelif tarihlerde kendisinin veya başkalarının menfaatine olarak sarfetmek suretiyle hizmet sebebiyle Emniyeti suiistimâl suçundan duruşmasının icrası ile fiil ve hareketine uyan zararın kıymeti pek fahiş olduğunda nazara alınarak T.C. Kanununun 510, 80, 522 maddeleri gereğince tecziyesine karar verilmesini iddia ve evrak tevdi olunur. 18.6.1965»

Cahit Karakoç

C. Savcı Muavini

İddanameye esas olarakta savcılıkça Ticaret lisesi öğretmeni, vergi dairesi müdürü ve defterdar tarafından yine savcılık tarafından verilen bir plana göre sendika kayıt ve faaliyetleri tetkik ettirilerek meydana gelen bilirkişi raporu alınmıştır. Bu tetkikat da 4 senelik bir sendika faaliyet devresini kapsamaktadır. Bu devredeki yapılan işlemlerin sebebiyet verdiği maddi zarar, velevki sendikanın yetkili organları tarafından alınan kararlara da dayansa sendikayı genel başkanın temsil ettiği noktasından hareketle sorumlu olması dolayısıyla hizmet sebebiyle emniyeti suistimal ettiğine işaret edilmiştir.

Dört seneye yakın bir süre devam eden yargılama sonunda Zonguldak asliye ceza mahkemesi şu kararı vermiştir :

[Haziran/1961 tarihinden 1964 Tarihine kadar Zonguldak Maden İşçileri Sendikası Başkanı bulunan Sanık M. A. 1957 Tarihli (Z.M.İ.S.) ana nizamnamesinin 22 inci maddesindeki yetkiye da-

yananı Sendikanın Maddi kaynaklarını bu nizamnamesinin 5 inci maddesinde ve 274 Sayılı Kanununun 14 üncü maddesinde gösterilen masrafa uygun şekilde sarf etmek gerekirken, bu gaye dışında kendisinin ve başkasının menfaatine sarf etmek suretile hizmet sebebiyle emniyetini suistimalde bulunduğu.

ezcümle :

1 — 1957 Tarihli muaddel ana nizamnamenin 16 ncı maddesi gereğince bütçenin tastiki Genel kurula ait olduğu ve 1963 yılı bütçesinde tahsisat bulunmadığı halde Sendika İdare Heyetince 8/9/1963 Tarihinde ve 5/9 sayılı kararla her yeni üye kaydı yaptıranlara 150 Kuruş verileceği tekerrür etmiş ve bu karara müsteniden muhtelif şahıslara 22941.00 Lira ödenmiş bulunduğu (Bilirkişi raporu sahife 4-8)

Tediye yapılan bu şahıslardan C. B.'a 1964 Yılı içerisinde yaptırdığı 120 üye kaydına karşılık 180 lira yerine 2.206.50 TL. vermek ve K. K.'ada 1963 Yılı içerisinde bin civarında üye kaydı sağlandığından dolayıda 1500.00 lira yerine 7.803 lira ödendiğinden emniyeti suistimal edildiği.

2 — İdareci ve telsizcilerine verilecek ücretlerle hertürlü ödenek ve yollukların Genel Kurul tarafından tesbitini (26 ıncı Maddesi hükmü ile emreden) 274 Sayılı Sendikalar kanununun yürürlüğe girmesinden önce ana nizamnamenin 19 uncu Maddesinin 9 uncu bendi nazara alınarak. Sendika İdare Heyetince, 20/12/1961 Tarih ve 26/7 sayılı kararla Seyhate çıkan idarecilere 50.00 Lira verilmesini 4/7/1962 Tarih ve 6/3 sayılı kararla Sendika Başkanının Dış gezilerinde üyeler için verilen 100.00 lira harcırahın kendisine tediyesine.

25/6/1963 Tarih ve 2/1 Sayılı kararla Seminere gidenlere istihkak kayıtlarını karşılamak için hergün için ek 20. TL. ödenmesine.

10/7/1963 tarih ve 3/1 sayılı kararla Amerikaya seyahat edecek üyelere hergün için 100.00 TL. verilmesine karar verildiği.

Görevle başka mahalle giden Sendika mensuplarına ayrıca yeme, içme ve yatma masraflarının da ödeneceği hakkında bir karar bulunmamasına rağmen Sanık M. A.'ın

10/6/1963 tarih ve 10 sayılı

26/8/1963 tarih ve 64 sayılı

16/12/1963 tarih ve 17, 18, 19, 20 sayılı

6/4/1964 tarih ve 7 sayılı

27/3/1964 tarih ve 60 sayılı
 22/4/1964 tarih ve 55 sayılı
 10/5/1964 tarih ve 13 sayılı
 10/6/1964 tarih ve 23 sayılı

Fişlerle (bilirkişi raporunun 11-18 sahifelerinde belirtildiği üzere) muhtelif tarihlerde yurt içi seyahatlerde muhtelif kimselere verdiği ziyafetlerin bedellerinin, otellerde yattığı çay, kahve masraflarını, telefon ücretlerini ve yatak paralarını yolluğa ilâve etmek suretiyle sendikadan aldığı, bu şekilde gayesine uygun hizmetler için sarfedilmek üzere muhassas paradan 5.522,58 TL. uhdesine geçirdiği.

26/8/1963 tarih ve 64 sayılı fişle mahsubu yapılan meblağdan 749,50 TL. kısmı federasyona ait otomobille Trabzon ve havalesine seyahat masrafı olarak gösterilmişse de M. A. Trabzon ve havalesine vazifeli olarak gitmediği böylece hizmet sebebiyle emniyeti suistimalde bulunduğu.

3 — Sanık M. A. idare heyeti ve Genel Kurul kararı olmaksızın sendikanın ziraat bankasındaki 55 bin liralık hürriyet tahvilini 24/9/1962 tarih ve 32 sayılı fişle buzdolabı, Çamaşır makinesi getirtip sendika üyelerine satmak maksadı ile M a d e n M a ğ a z a s ı n a verdiği ve 29/3/1963 tarihinde maden mağazasından geri alarak bu tahvilleri Ankara'da müteaddit defa A. Ç.'a (Hususi sempatisine müsteniden) verdiği, A. Ç. 55 bin liralık bu tahvilleri paraya çevirdiği ve halen de bu tahvillerin veya bedellerinin sendikaya iade edilmediği, sendika başkanı olarak sendikanın 55 bin liralık tahvillerini şahsi kıymeti imiş gibi kullanmak suretiyle emniyeti suistimal ettiği. (Bilirkişi raporu sahife 28, madde 7 ve A. Ç.'nun 18/5/1965 tarihli ifadesi.

4 — Konya'da ticari faaliyetlerde bulunan H i m m e t F i d a n c ı o ğ l u ve ortakları kauçuk sanayii idare kollektif şirketi teminat mukabili çifti 52 liradan maden işçilerine ayakkabı satmayı teklif etmesi üzerine bilinmiyen sebeple sanık M. A.'ın çifti 55 liradan olmak üzere 30/3/1962 tarihinde firma ile mukavele imzaladığı ve teminat olarakta sendikanın tavassutu ile satılacak ayakkabılar için türk Ticaret Bankasındaki hürriyet tahvillerinden 50.000 liralık tahvili firma lehine 3/3/1962 tarih ve 213 sayılı yazısı ile bloke ettirdiği.

Aynı maksatla 100.000 liralık hürriyet tahvilini bloke ettirdiği.

Sendikanın yetkili organlarını evvelden ve sonradan bir kararı olmadan yapılan bu işlemlerden sonra firmanın 17/7/1964 tarihli

ihbarnamesiyle 55.723,68 TL. tahvil edilmediği takdirde bloke edilmiş tahvilleri paraya çevrileceğini bildirdiği.

Borcun ödenmemesi üzerine İstanbul Ticaret Mahkemesine Sendika aleyhine dâva açıldığı.

Bu suretle bir karar olmaksızın teklif edilen bedelden 3 lira fazlası ile mukavele yapılması, satışın (Maden mağazası vasıtasıyla yapılması kararlaştırıldığı halde) doğrudan doğruya yapılması, firma lehine 150.000 TL. lık tahvilleri bloke ettirmesi ve 55.723,68 TL. lık tahvilin elden çıkması neticesini tevhit edecek şekilde sendikanın durumunu rızıkoya sokmak suretiyle emniyeti suistimalde bulunduğu (Bilirkişi raporu Sahife 30-32)

5 — Talimatname hükümlerine, sendikada çalışan memur ve müsdahdemlerin terfileri iki senede bir başkanın teklifi ile idare heyetince yapılması gerekirken bu müddet riayet edilmiyerek,

a) Santral memuru R. D. 11 ay 26 gün önce terfi ettirmek suretiyle 890.00 TL.

b) Muabera memuru Ü. K. 19 ay 11 gün önce terfi ettirmek suretiyle 968.33 TL.

e) Hademe H. A. 19 ay 8 gün önce terfi ettirerek 963.33 TL. 963.33 TL.

d) Kaloriferci H. A. 21 ay 27 gün önce terfi ettirerek 1095,00 TL. fazla ödeme yaptırdığı.

Yine talimatnamede bir hüküm bulunmadığı halde sanık tarafından Mes'ul Muhasip Z. Ö. memur S. M. N. A. ve Ş. B. 3800 TL. fazla ödeme yaptırdığı.

Böylece sabık şahsi sempati toplamak üzere sendika zararına 7766,66 TL. fazla ödeme yaptırmak suretiyle hizmet sebebiyle Emniyeti Suistimalde bulunduğu,

6 — Sendikanın 1963-1964 yılları 16 ıncı dönem için bütçeye misafir ağırlama adı altında 10 bin TL. lık ödenek konmuş isede, bu dönem içinde, amburg'dan gelen misafirler haricinde - İdare heyeti kararı olmaksızın ve nizamnamenin 5 inci maddesinde gösterilen gayeleri takip etmesinin elzem bulunduğu gözönünde tutulmaksızın Zonguldaktaki muhtelif lokanta, pastahane, Kahvehane ve bayilere misafir için yemek çay, kahve, şeker, sigara, Gazoz çukulata ve viski bedelleri olarak 14.588,86 TL. lık sarfiyat yaptırdığı böylece yine hizmet sebebiyle emniyete suistimalde bulunduğu (Bilirkişi raporu Sahife 35, madde 13)

7 — 1963 - 1964 yılı 16 ıncı dönem için başkanlık tahsisatı olarak bütçeye 12.000 liralık tahsisat konduğu ve sanığın muhtelif tarihlerde 8.000 TL. lık kısmını çektiği fakat sarf yerlerinin mahremiyet arzettiğinden bahisle herhangi bir fatura, makbuz ibraz edilmeksizin sanki devlet bütçesindeki örtülü ödenek gibi harcadığı, kanun ve usul hükümlerinde böyle bir yetki bulunmadığı, binaenaleyh 8000 TL. lık tahsisatı uhdesine geçirdiği ve emniyetini suistimal ettiği (Bilirkişi raporu Sahife 35,36,37)

8 — Sendikanın ana tüzüğünde iznini kullanmayan Sendika başkanına ilâve ücret verileceği hakkında bir hüküm bulunmadığı halde maznunun 1963 senesinde izninin kullanmadığından bahisle 31/7/1963 tarihinde 59 numaralı kasa içinde 2821,28 TL. ilâve ücret almak suretiyle başkanlık vazifesini suistimal etmek suretiyle Emniyeti suistimalde bulunduğu (Bilirkişi raporu Sahife 38,39)

9 — Maznunun tedavi ve ilâç gideri olarakta 1657,25 TL. sarf ettiği ve bu paradan 465 lirasını belgesiz olarak mahsubunu yaptırmak suretiyle emniyeti suistimalde bulunduğu (Bilirkişi raporu Sahife 39)

10 — Bozludan işçiler arasında vuku bulmuş zehirlenme olayı dolayısıyla sendika gayesiyle bir ilgisi olmaksızın ve Statüsü icabı meccane tedavi yapan Devlet hastahanesinin 28 personeline sanığın bütçedeki eğitim ödeneği faslından şahsi sempati toplamak için Genel Kurul Kararı olmaksızın 3100 lira bağış verdiği ve yine bu fasıldan idare heyeti ve haysiyet divanı mensuplarına şehir kulübünde bin liralık ziyafet çektiği böylece mezkûr suçu işlediği,

11 — Zonguldak Maden işçileri sendikası ile İşveren E.K.İ. Müessesesi arasında 1/10/1963 tarihinde başlayan Toplu İş Sözleşmesi müzakeresi sırasında Sendika tarafından müşavir heyet olarak İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Profösörü İrfan Tuna Doçent Nüsret Akın ve Asistan Gülten Gökdağ ve Metin Kural ve Teoman Arsoy davet edildiği ve maznun ile mahiyetindeki memurlar tarafından bunların mesailerine karşılık olmak üzere 7500.00 Lira ödenmesine ve heyetten imza almak mümkün olmadığından Fatura yerine kaim olmak üzere bir tutanak düzenleyerek 7500.00 Lira çekildiği ve bu paradan Gülten Gökdağa 3500.00 Lira ve Nüsret Akına 1500.00 TL. ödendiği ve 2500 lirasının kendi nezdinde kaldığı ve ayrıca Genel Kurul kararı olmaksızın müşavir Heyet Üyelerinden Gülten Gökdağa 400 Liralık Kol saati 240 liralık Kadın Robu hediye edildiği ve yine Gülten Gökdağın Almanyada araştırmada bulunmak maksadı 3000. Mark Karşılığı 7328.60 TL. lık teber-

ruda bulunduğu ve 5000 liralık kısım düşünüldüğü takdirde dahi Sendikanın 10.168.60 TL. Sanığın kendisinin ve başkasına sarf ederek emniyeti suistimal eylediği,

Cihetle eylemine uyan T.C.K. nun 510, 80, 522 maddeleri gereğince tecziyesi talebiyle kamu dâvası açılmış ve bu iddianamenin baş kısmında sanığın tabi olduğu hukuki statü ve meri mevzuat belirtilmiştir.

Sanık M. A. savunmasında, 1963 Yılı için üye kaydı işi için tahsisat konmadığını Yönetim kurulunun buna lüzum görmesi üzerine karar aldığını, fazla ödemenin ve ne kadar üye kayıt ettirdiğinin bilinemediğinin varit olmadığını ve ödemenin kendi tarafından verilmiş bir emirle yapılmadığını ve kendisinin seyhatı zamanında vaki olduğunu.

Yetkili organların kararı olmadan hiç bir yere gitmediğini Seyhatlarının davet üzerine yapıldığını, harcamalarında karara göre ödendiğini zati masraflarının karşılığını almadığını ve ziyafet bedellerinde fatura karşılığında olduğunu.

Maden Mağazasında üye bulunan işçilerin alışverişinde 800 bin lira alacağı olduğunu, 1962 senesinde Mağazanın müşkül mevkide kaldığını bunun üzerine 50 bin ve 100 bin liralık olmak üzere ceman 150. bin liralık Bankadaki hesaptan mağazaya tahvil verdiğini ve kendisinin emir vermiş olduğunu.

Kalifiye işçiler için Buzdolabı aldırarak istendiğini firma ile anlaşıldığını tahvillerin teminat mukabil bloka edildiğini.

Konyalı Tüccarın ayakkabı satmak istemesi üzerine anlaşma yapıldığını teslim edilen mal miktarı tahvilleri bloka edildiğini, Meskür Firmada tahvilin kaldığı.

Görevlerinde başarı gösterilen memurların vaktinden evvel terfi ettirildiğini onların taltifi için yapıldığının tüzüğe aykırı bir cihet olmadığını ve icra heyetinin kararı ile olduğu,

Misafir ağırlama masrafları için bütçeye aks eden kararların bulunduğunu. Eğitim için Ankarada ve sair yerlerden gelen bazı heyetlerin Konferansçıların ders ücretleri yatma masrafları olarak bazı masrafların yapıldığı bunların bazılarının Eğitim Fonunda bazılarının Misafir ağırlamak faslından ödendiğini,

Başkanlık tahsisatından 8000.00 TL. sarf edilmiş olduğunu ve sarf edilmeyenide icra kurulunca görülmüş ve yerinde belli oldu-

ğunu ancak icra kurulunca yerinin gösterilmemesi kararlaştırılmadığının yerini açıklamıyacağını bildirdiği.

Çocuğun tedavi karşılığı yapmış olduğu masrafların refikası ile birlikte Muhasebeye ibraz ettiğini çocuğunu Ankara Tıp Fakültesine yatırdığını şimdi hangi Doktorun tedavi ettiğini hatırlayamadığını.

Toplu sözleşmeler için yapılan masrafları idare heyetinin kararı ile olduğunu, müşavir heyetin şahıslarının bir ücret talep etmediklerini fakat faaliyetleri karşılığında kendilerine bazı hediye ve ücret verildiğini ve bunu bir vazife bildiğini ifade etmiştir.

BİLİRKİŞİ RAPORU :

1 — Üye kaydı ücreti mevzuunda sendika genel kurulunun bir kararı bulunmadığı 1963 yılı kongresinde bir karar alınmadığı ve tahsisatta bulunmadığı halde 5-8 sahifelerde ödeme yapılan şahısların isimleri, aldığı meblağ ve tediye tarihleride gösterilerek tesbit edilen listede belirtilen 22.941.00 lira ödeme yapıldığı — alamayanlarda dahil edildiğinde 23.227,00 TL gösterilmiştir.

Bu konuda idare heyeti 8/9/1963 tarihinde 5/9 sayılı kararla her üye kaydına karşılık 150 kuruş ödenmesi tensip edildiği.

Tediyeler sırasında alınmış bir karar bulunmadığı tediyelerin Sendika Başkanı M. A.'ın bulunmadığı zamanlarda kendisine vekâlet eden kimselerin ve muhasip Z. Ö.'in imzası ile yapıldığı.

Bu suretle Bütçeye ayrılmış bir ödenek olmadığı, üye kaydiyle ücretleri ödenmesine karar veren bilahere bu konuda yapılan sarfiyatı tastik ve tasvip eden yönetim kurulu ile yapılan işlemlerin bütçe dışına çıkıldığı hususunda gerekli uyarmaları yapmayan muraşipları ve ödeme için emir veren Başkan Vekili ve muhasib mesul tutulması gerektiği.

2 — Maden işçileri sendikasının 12 aylık 1963-1964 dönemi bütçesinde yurt içi ve yurt dışı seyahatler için konulan ödenek ve masraf.

Yurt içi seyahat mas.	50.000,00	55.264,22	5.264,22 TL.
Yurt Dışı seyahat mas.	30.000,00	47.451,71	17.451,71 TL.
	Ödenek	Masraf	Açık

olup sarfiyat bilirkişi raporunda 8-18 sahifelerinde (alınan harcırah ve yol masrafları şahısların adları soyadları müfdedatlı bir şekilde gösterilmiştir.)

26/8/1963 tarih ve 64 sayılı fişle M. A. mahsubu yapılan 1414.05 TL. içinde 749,05 liralık kısmı Trabzon ve havalesine yaptığı seyahata ait olduğu, seyahatin görev haricinde ve federasyona ait araba ile yapıldığı,

Yolluklar için Genel Kurulca alınmış mukaddem ve muvahhar bir karar bulunmadığı ve miktarını tesbit eden yine bir karar olmadığı, bir kısım yolcular için yönetim ve icra kurulunca bidayeten karar verildiği ve bu husus müfredatlı listeye işaretlendiği Ana nizamnameye göre icra organı bir karar organı olmadığı, yolluklarda dahil olmak üzere gelir ve giderlere ait aylık hesapların bilâhare yönetim kurulunca müzakere edilerek kabul ve karara varıldığını, 274 sayılı sendikalar kanununun 26 inci maddesi, idarece ve temsilcilere verilecek ücretler ve her türlü ödenek ve yollukların genel kurul tarafından tesbit edildiğinin âmir bulunduğu bununla beraber genel kurul toplanmamış ve bu konuda bir karar verilmiş olduğu,

Ana tüzüğün 18 inci maddenin D bendinde Sendika işleri için yönetim kurulunun vazife ile gönderdiği üyelere verilecek harcırah günün şartlarına göre yönetim kurulu tarafından tesbit edileceğinden bahsetmekte olup yönetim kuruluda yolluk işlemleri buna göre yaptığı.

23/12/1961 tarih 26/7 sayılı kararla : Seyahate çıkan idarecilere günlük 50 TL. harcırah verilmesine,

4/7/1962 tarih 6/3 sayılı kararla : Sendika başkanın yurt gezilerine üyeler için verilen günlük 100 TL. harcırahın kendisine ödenmesine

25/6/1962 Tarih ve 2/1 sayılı kararı ile Seminere gidenlere istihkak kayıtlarını karşılamak üzere her gün için 20 TL. Ödenmesine

10/7/1963 Tarih ve 3/6 Sayılı kararla Amerikaya seyahat edecek üyeler günlük 100 TL. verilmesine keza Avrupa seyahatları için alınacak dövizlerin harcıraha esas tutulmasına karar verildiği.

Bunun neticesi olarak görevle başka mahalle gidecek sendika mensuplarına ayrıca yeme, içme ve yatma masraflarının ödendiği hususunda bir karar olmadığı, ve esasında bu gibi masrafların yevmiye ile karşılandığı yevmiyeye ek olarak yeme, içme, yatma masraflarının yolluk kurallarına uygun düşmediği.

Yukarıda belirtildiği veçhile 963-1963 dönemi bütçesinde ve seyahatla Yurtiçi seyahatlar için 30.000.00 TL. ödeneğe karşılıkta

47.451.71 TL. lik harcamada bulunulduğu buna göre dış seyahatlerde 5264.22 TL. Ve iç seyahatlerde 17.451.71. TL. lik ödenek harici sarfiyat yapıldığı.

Cemiyetler kanununa göre bütçenin kabulü ve sarfiyat yetkisi Genel kurula ait olduğundan İdare heyetinin mukaddem yada müahhar kararı ile yetki dışında ödenek harici sarfiyat sebeble sorumlu bulunması ve icra ve denetim kurullarında icap eden müdahale ve yapmamaları sebeble mes'uliyete katılmaları gerektiği.

Diğer taraftan (Sarfiyat cetvellerinde açıkca adet ve tatbik edildiği üzere) Sendika Başkanı M. A. bu yurt içi seyahatlerde muhtelif kimselere verdiği ziyafet bedellerini otellerde yattığı çay kahve masraflarını telefon ücretlerini ve yatak paralarını dahil etmek üzere sendikadan aldığı ve müfredatlı listede sarf şeklini gösterildiği üzere 5522.58 liradan ibaret bulunduğu ve bunun şahsına raci olmadığı gerektiği.

Yine Sendika başkanı M. A.'ın Trabzon ve hava lisini Otomobil masrafı için Federasyon başkanlığından istenen 749.05 TL. 26/8/1963 tarih ve 64 sayılı fişle ödendiği kendisine verilmiş bir görev bulunmadığı özel olarak sorumluluk gerektiği ve sorumlu tutulması icap edeceği.

M. A.'ın N. A. ile Viyana seyahatleri için 12569.00 TL. yolluk almış oldukları ve görevle gittiklerinin kabulü gerektiği.

A.İ.D. Yardımından faydalanmak üzere Sendika memuru O. İ. H. U., ve M. U. Amerikaya giderek 90 gün kaldıkları kendilerine A.İ.D. Teşkilâtı tarafından ve her gün için 15 Dolar yevmiyelerinin verilmesine rağmen ayrıca günlük 100.00 lira hesabı ile 9000.00 TL. almış oldukları, ayrıca yevmiye almamaları gerekirken böylece 27.000.00 TL. fazla ödeme yapıldığı Muhasip Yönetim ve Denetim kurulunda sorumlu tutulmaları gerektiği. (Bilirkişi raporu Sahife 8-21)

3 — Defterlerin incelenmesinde, Ziraat Bankasındaki 55.000.00 TL. hürriyet tahvillerini (Buzdolabı, Çamaşır makinası getirmesi ve Sendika üyelerine satması maksadı ile) Maden Mağazasına (Sahibi L. Ö. 12/6/962 tarihli mektubu üzerine) verdiği ve M. A.'ın imzası ile verildiği 22/7/1962 Tarihli tesellüm makbuzunun görüldüğü, bu hususunda herhangi bir organın kararı bulunmadığı.

Bu tahvil miktarı 963 Yılı hesaplarında görülmüşse 29/3/1963 tarihli tutanakla M. A. bunları A. Ç. adındaki şahsa vermiş olduğu ifade edildiği, hangi amaçla verildiğinin anlaşılamadığı, Sendika

M. A. keşide ettiği 12/1/1965 Tarih ve 212 sayılı ihtarnamede Maden Mağazasından teslim aldığı 55.000.00 TL. Tahvilleri iade etmesi bildirilmiş.

M. A. iade yapmaması üzerinede 1/2/1965 Tarih ve 4 sayılı fişle adı geçen şahsın hesabına aktarıldığı, halen tahsilinin temin için dâva açıldığı incelemede hazır bulunan memur tarafından ifade edildiği (Bilirkişi raporu Sahife 28.)

4 — Konyada ticari faaliyette bulunan Himmet Fidancıoğlu ve ortakları birlik kauçuk sanayii Ticari kollektif şirketi Sendika başkanına gönderdiği 28/2/1962 tarihli teklif mektubu ile çifti 52 liradan satılacağı bildirilmiş bulunan ayakkabıları bilâhare H. F. ile Sendika Başkanı M. A. arasında bu ayakkabıların beher çifti için 55 Liradan olmak üzere 30/3/1962 Tarihinde Mukavele imzalandığı.

Diğer taraftan, M. A.'dan imzasına havi 3/3/1962 Tarih ve 213 sayılı Türk Ticaret Bankası Zonguldak Şubesine yazılan teskere ile satılacak ayakkabılar için Banka Nezdinde bulunan Hürriyet tahvillerinden 50.000.00 TL. lık kısmı bloke edilmesi bildirilmiş bankada 5/3/1962 Tarih ve 1788 sayılı yazısı ile bloke işleminin yapıldığı cevabını vermiş olduğu.

Yine sendikanın mühürü ve M. A. ile Z. Ö. imzalarını taşıyan 5/5/1962 tarih 374-5 sayılı yazı ile 100.000.00 TL. lık hürriyet tahvillerini adı geçen Kollektif şirketine bloke edilmesi talep edilmiş, Bankada 5/5/1962 tarih ve 3512 sayılı yazı ile bloka işleminin yapıldığı bilgisini vermiş olduğu.

(2 liradan teklif yapıldığı halde 55 liradan mukavele yapılması sebebinin anlaşılmadığı. Bu hususda mukaddem ve muvahher Sendika Organlarının bir kararı olmadığı, Tüzüğün 19 uncu maddesi İdare heyetinin karar alması gerektiği.

Defter kayıtlarında Bloka işlemine tesadüf edilmediğinden bunun ne kadar devam etmiş olduğunun tesbitinin mümkün olmadığı.

Şirket 17/7/1964 Tarihinde 8873 sayılı ihtarnamesi ile firmasının 55.723.68 TL. lık alacağı tahsil edilmediği takdirde Bloka 150.000.00 TL. lık tahvilin paray çevrilme yoluna gidileceğinin bildirildiği.

Sendika 24/Temmuz/1964 tarihinde Şirkete ve Bankaya gönderildiği karşılık ihtarnamede mukavelenin M. A. tarafından şah-

sen imzalanmış olduğu Sendika Mühürünü taşımadığı, Sözleşme yapmayada İdare heyeti yetkili olduğunu ve iki yetkili imzanın dahi bulunmadığı bu sebeple paraya çevrilme işleminin mümkün olmayacağını iddia edilip buna karşılık Sendika aleyhine Ticaret Mahkemesine dâva açıldığı Z. Ö. tarafından ifade edildiği bildirilmiştir.

Mukavelenamede ayakkabıların Maden Mağazasına gönderileceği faturaların bu mağzaya kesileceği kararlaştırılmış isede Maden Mağazasının Mukavelenamede veya anlaşmaya raslanmadığı, E.K.İ. Müessesesi tarafından teklif edilen taksit bedellerinin doğruca satıcı firmaya intikal ettirildiği bildirildiği. Bilirkişi raporu Sahife 28-30)

5 — 1957 tarihinde kabul edilen ve mer'i olması lâzım gelen memurun talimatnamesi hükümlerine göre terfiin yapılmadığı ve daha erken terfi işlemi yapılmak suretiyle

- a) Santral memuru R. D. 11 Ay 26 Gün
- b) Ü. K. (Muhabere memuru) 19 Ay 11 Gün
- c) Hademe H. A. 19 Ay 8 Gün
- d) Kaloriferci H. A. 21 Ay 27 Gün

Erken terfi ettirildiği.

Senelik izini kullanmayan memurlara o aya ait ücretinden başka ayrıca bir ücret daha verildiği halbuki yine memurun talimatnamesi bu şekilde

Bir ilâve tediye yapılacağı hususunda bir karar bulunmadığı ve böylece

Adı ve Soyadı	Ödevi	Tarihi	Fiş No :	Miktar.
Z. Ö.	Mesul Muhasip	31/7/1963	59	1.500
S. M.	Yardımcı Memur	13/3/1964	15	650
N. A.	Muhaberat Şefi	11/5/1964	24	850
Ş. B.	Muhasebe Memuru	11/5/1964	24	850
			Yekün	3.850

3.850 lira ödendiği .

6 — 1963-1964 16. ıncı Dönem için bütçeye 10.000.00 TL. lık misafir ağırlamak için ödenek konduğu bu devre içinde 13.544.06 TL. lık sarfiyat yapıldığı 16. ıncı döneme aşan 3 ay 16 günlük devre ile beraber ki cem'an 14 ay 10 günlük sarfiyat tutarı ise 14.588.86 TL. olduğu.

Bu sarfiyatlar için yalnız Hamburgtan gelen heyet için 15/3/1963 tarih ve 36/1 sayılı yönetim kurulu kararı bulunduğu, bakkiye masraflar için yönetim kurulunun, icra kurulunun veya genel Kurulun bir kararı olmadığı Cemiyetler kanununa göre bütçenin kabul ve tatili Genel Kurula ait olduğu.

Sarfiyatın Çay, Kahve, Gazoz, Yemek, İçki, Şeker, Şekerleme gibi maddeler ile yatak ücretlerine taalluk ettiği, ödeme harici yapılan sarfiyatta yönetim kurulunun kabul etmesi, denetim kurulunun uyardırması sebebiyle mesu tutulacağı gerektiği (Bilirkişi Raporu Sahife 15, Madde 12.)

7 — 1963-64 Yılı 16 ıncı Dönem zarfında Başkanlık tahsisatı olarak bütçeye 12.000.00 TL. ödeme ayrıldığı.

Bu bölümde 6/34 Hesaptan 9162.50 TL. harcandığı Bunun 662.50 TL. nı muhtelif şahıslara yapılan teberru.

300.00 TL. nı Deniz Kulübünde Alman Heyetine verilen
200.00 TL. nı İstanbul - Ankara Seyahat Masrafı.

8000.00 TL. nı Başkan M. A. tarafından çekilip icra heyeti kararı ile Mahsubu vuhetine gidilen meblâğ olduğu.

Başkanlık tahsisatının sarf şekli hakkında tüzükde bir hüküm bulunmadığı ve idare heyetinin bir kararı olmadığı.

Misafir ağırlama ve seyahatler için ayrı bölümler olduğu halde Alman heyetine verilen Yemek bedelinin ve İstanbul - Ankara seyahatı ile ilgili 200.00 liralık meblağın ve Başkanlık tahsisatının ödemesi sebebinin anlaşılmadığı.

Diğer taraftan ayrı bölümü bulunmayan muhtelif şahıslara yapılan yardım ve teberrünün bazı cemiyetlere yardım bazen başkanlık tahsisatından ödenmek suretile serpiştirildiği görüldüğü.

Sendika Başkanı M. A. tarafından 7/3 hesaptan :

26/7/1963	Tari.	500	TL.
4/9/1963	Tari.	3000	TL.
26/10/1963	Tari.	500	TL.
14/11/1963	Tari.	1000	TL.
15/1/1964	Tari.	3000	TL.
	Yekün	8000	çekmiş İcra kurulu

30/4/1964 tarih 30/12 sayılı kararı ile mahsubun yapılmasını kabul etmiş olduğu.

Sendika başkanı M. A. Mes'ul Muhasıpliğe verdiği tarihsiz dilekçede 8.000.00 TL. nin sarf edildiğini sarf yerlerinin mahramiyatar ettiğini ifade eylemek suretile icra kurulunun kararı gereğince mahsubunu işlemiş bunun üzerine herhangi bir belge aranmaksızın mahsubun yapılmış olduğu.

Hesap işlerinde belgelerin ibrazı sarf yerlerinin gösterilmesi ve bütün işlemlerin açıkca gösterilmesi gerektiği.

8 — Sendika Başkanı M. A. 31/7/1963 Tarihinde 59 Numaralı kasa fişi ile bu aydaki maaşına ilâveten hakkı olan bir aylık izinini kullanmadığında izin ücreti namı ile 2.821.28 TL. lık bir meblağın da tediye edildiği görüldüğü, senelik iznini kullanmayan Başkana bu suretle ilâve bir ücret verileceği hususunda Sendika ana tüzünde bir usul mevcut olmadığı gibi 2/6/1962 tarih 2/1 sayılı idare heyetinin kararında bir açıklama görülmediği, ana tüzük ve idare heyetinin mukaddem kararında bu şekilde ilâve tediye yapılacağı hususunda bir hüküm bulunmadığından ödemenin mesnetsiz ve hükümsüz olduğu neticesine varıldığı.

(Bilirkişi raporu sahife 38 alttan beşinci satırdan 39 sahife sekizinci satırına kadar.)

9 — Sendika Başkanına ve ailesi efradına tedavi ücreti verileceğine dair ana tüzüğünde ve memurun yönetmenliğinde bir hüküm bulunmadığı gibi Genel Kurulca alınmış bir karar mevcut olmadığı.

Ancak 2/6/1962 tarihinde alınmış ve bu devre tatbik edilen 2/1 sayılı yönetim kurulu kararında Sendika Başkanına ve ailesi ve çocuklarının Devlet Hastahanelerinde veya hükümet tabipliğince verilecek karar ve raporlarına göre tedavi edileceği belirtilmiş olduğu.

Bu devrede 1657.25 TL. tedavi ve ilâç bedeli ödendiği bu meblağın 1157.15 TL. sı 3/7/1963 tarih 3 numaralı fişle mahsup edildiği bundan üç Doktora vizite ücreti olarak ödendiği ifade edilen 300. TL. ile üç film çekme ücreti olan tediye edilen 105. TL. nin belgeleri olmadığı tediyelelerin M. A. ve Z. Ö. imzası ile yapıldığı.

10 — Eğitim ödeneği olarak bütçeye konulan paradan eğitimle ilgisi olmaksızın tediyelelerin yapıldığı.

3100.00 TL. 12/2/1964 tarih ve 9830 numaralı fişle bozluda zehirlenme olayı dolayısıyla 28 şahsın hastahane tedavisi sebeble hastahane personeline ödendiği.

1000.00 TL. da 4/1/1964 tarih ve 10031 sayılı fişle idare heyeti Murakabe heyeti ve Haysiyat divanı mensuplarına şehir kulübünde verilen ziyafet bedeli olduğu, işbu harcamanında masraf harici ve idare heyetinin muhhar kararı ile yapıldığı.

11/7/1963 Tarih ve 24 Sayılı fişle mahsubu yapılan Ö. K. 3000.00 Liralık Amerikan Seyahatı haricinde herhangi bir belgeye raslanmadığı (Bilirkişi raporu sahife 39-40)

11 — Maden işçileri Sendikası 1/10/1963 tarihinden itibaren fiilen başlayan E.K.İ. Müessesesi arasındaki Toplu Sözleşmeye müşavir olarak İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Profesörlerinden Orhan Tuna Başkanlığında bir heyetin getirildiği ve 7500.00 liralık meblağın verildiği görüldüğü, bunlardan imza almak mümkün olmadığından bahisle bir tutanakla fatura yerine geçmek üzere 30/12/1963 tarih ve 9611 sayılı kasa fişi ile ödendiği böylece belgesiz 7500.000 lira tediye edilmiş bulunduğu.

Ayrıca Asistan Gülten Gökdağa 400 liralık Kol saati, 240 liralık Orlon kadın Ropu hediye edildiği ve 26/11/1963 tarih 9447 sayılı kasa tediye fişi ile ödendiği.

Maden İşçileri Sendikasının bu toplu sözleşmeler dolayısıyla 6/43 hesaptan 4879396 TL Harcandığının görüldüğü Bildirilmiştir.

Şahitlerden Cevdet Balık, Ali Yılmaz, Hasan Ulubay, Ömer Kurt, Yusuf Özkan, Rıza Özkan ve Yakup Kayabaşlının şahadetleri, Maden Mağazasına bir defada yüz bin ikinci defada elli bin lira olmak üzere ceman yüzelli bin lira hürriyet tahvillerini sanık tarafından bloke ettirdiğine dair rivayetin çıktığını duyduklarını bildirmişler ve bilirkişi raporunda iki belirtilen hususları teyit etmişlerdir.

Tanıklardan Murat Havgüden ile Turhan İnay Sendika Başkanı M. A. mektuplarını ibraz etmek üzere kendilerine vaki ihbar üzerine bilgi istendiğinden kendileride Maden İşçileri Sendikasının sorulsuz şekilde hareket ettiklerini gazetelerinde bildirilen surele alaka gösterdikleri ve şahitlerden Şinasi Şengül ile Kemal Balyemez Maden Mağazası satışlarına verilen kararlara dair suistimallerle Konyada H. F. verilmiş Hürriyet tahvilleriyle suistimal olduğunu ve ayrıca şahsi arabasını 45 bin lira değerinde olduğu halde Federasyona altmışbin liraya satmış olduğunu bildirmişlerdir.

Şahitlerden Kazim Kıran, Muzaffer Ateşsümer ve Bilal Gökçe ve diğer bir kısım tanıklar üye kaydı meselesi hakkında şahadette bulunmuşlar ve bilirkişi raporunda bunları teyit etmiştir.

Tanıklardan Osman İpekçi, Cevdet Balık, Yusuf Özkan, sanığın muhtelif suistimallerini bildiklerini beyan etmek üzere bilirkişi raporunu teyit etmişlerdir.

Tanıklardan Ali Yılmaz, Mehmet Uzuner, Mehmet Okay, Hayrettin Öz, İlyas Bankoğlu, Ali Rıza Kaya, Eyyüp Darıcı, Ali Yılmaz, Selahattin Karakuş, Fahri Hüsrev, Mehmet Öztürk, Nizamettin Akkaya, Yusuf Özkan, Necdet Baydar, İsa Tezcan, Ankara ve muhtelif yerlere gidip gerekli harcırahlarını aldıklarını beyan etmişlerdir.

Tanıklardan Nuran Karagöz, Hasan Yalçın, Dursun Özdemir, Ahmet TekHüseyin, Fatma Pişkin, Emine Turan, Servet Küçükso-ba, Hafize Manav, Cevdet Müftüoğlu, Ali Taşdelen, Şirin Aykan, Şaziye Açıkgoz, Nuriye Aytakin, Yeter Çalışman, Kazım Ölmez, Ahmet Ercan, Mehmet Akbıyık, ve Mehmet Kalayda Hastahane personeli olup Kozluda zehirlenme olayı dolayısıyla kendilerine M. A. tarafından hibe olarak yüzer lira verildiğini beyan etmişlerdir. Ve Profesör Orhan Tuna Asistan Teoman Arsay ve Metin kutsal ifadelerinde müşavir heyet olarak geldiklerini ve bunlardan 3500.00 lira asistan Gülten Gödağa 1500.00 lirasıda Nusret Ekin tarafından alındığını beyan etmişlerdir.

Diğer bir kısım şahitlerde bilirkişi raporuna uygun şekilde beyanda bulunmuşlardır.

Raporu tanzim eden bilirkişilerin hazırlıkda yeminlerine raslanmadığından mahkemece celp edilerek yeminleri tahtında ifadeleri alınmış ve rapor münderecatının doğruluğuna dair yeminleri de eda ettirilmiştir.

GEREKÇE VE HÜKÜM :

Sanık müdafii Avukat Y. R. K. tarafından Muhakememize ibraz edilen ve tarafından aynen okunan 15/2/1968 tarihli dilekçesinde şahit A. Ç. dinlenmesini ve yeniden bilirkişi tetkikatı yaptırılması gerektiğini, bilirkişilerin Sendika işlerinden anlamadığını ve bu yeni mevzu hakkında esaslı bilgileri olan Profesörlerden kurulu Ankarada veya İstanbulda yaptırılmasını talep etmişsede, işin muhasebe ve hesap işlerine taallük etmesi ve bilirkişiler gerek sıfatları ve gerekse şahsiyetleri itibariyle ehil ve muhakemeye verdikleri rapor kanatbaş mahiyetinde görüldüğünden yeniden tetkikata lüzum görülmemiş ve işin uzatılmasına ve sürüncemede bırakılmasına matuf bu talepleri ve A. Ç. ile bir kısım şahitleri dinlemenin işi sürüncemede bırakmaya matuf bulunduğu görülerek din-

lenmesinden ve yeniden tetkikat yapılmasından sarfınazar edilmesine karar verilmiştir.

Yukarıda açıklanan müsbet ve şahsi delillere göre Sanık M. A. faaliyet gördüğü devre zarfında Sendika Başkanı Sıfatı ile Vazife ve selahiyetlerini ve tasarruflarını bu hükmü şahsiyetinin gayesi dışında sarfiyatlarda bulunduğu bilirkişi raporunda açıklandığı veçhile üye kaydı hususunda sarf edilen 7941.00 TL. lık Tediyeye takip etmediği ve fazla ödemelere ilgi göstermediği ve böylece Sendikanın zararına başkalarının menfaat teminine göz yumduğu anlaşılmış. Her ne kadar sanık ödemelerin zamanında yapıldığını beyan etmişse de ödeme yapıldıktan sonra istirdadı cihetine gitmemesi ve gerekli tahkikatı ettirmemesi yine ihmali hareketler bulunmakla beraber, diğer maddelerde belirtilen hususlar muvacehesinde açıkca göz yumduğu kanatine varılmıştır.

Yurt içi ve Yurt dışı seheyatler gerekli ve hukuken muteber kararalara istinat etmeksizin kendisi ve başkası ödenekten fazla sarfiyat yaptıkları ve gerek kendisinin ve gerekse başkasının raporda açıklandığı veçhile külliyetli miktarda Sendikanın parasını menfaatine sarf ettiği, bilhassa raporda cetveller kısmından açıkca anlaşılmıştır.

Ellibeş Bin liralık Hürriyet tahvilinde şahsi kıymeti imiş gibi maden mağazasına verdiği ve buradan alarak A. Ç. adındaki şahsa tevdi etmesi ve halende tahsili için dâva açılmış bulunduğu bildirilmesi de sanığın Emniyeti suistimalde bulunduğu kanısına varmış ve aynı şekilde Konyada Ticari faaliyetlerde bulunan Himmet Fidancıoğlu ve Ortakları Ticaret Şirketine Çifti Elli liradan ayakkabıları 55 liradan olmak üzere alması ve bunu maden mağazası vasıtası ile satışın temin edilmesi kararlaştırıldığı halde doğrudan doğruya yapılmasına aynı mahiyete görülmüştür.

Bir kısım memurlara talimatname dışında erken terfiler suretiyle taltif cihetine gidilmesi sendikayı zarara sokmasında başkası lehine menfaat sağladığı mahiyete kabul edilmiştir.

Sanığın misafir ağırlamak için konulan paradan fahiş miktarda sarfiyat yaptığı ve bu sarfiyatlarında Sendikanın gayeleri dışında Çay, kahve, gazoz içki vs. ücretler şeklinde ödediği ve Muhasebe işlerinin ve karar işlemlerinin Hukuki bir muhtebiriyet gösterilmediği anlaşılmıştır.

Bilhassa Sanık başkanlık atışması olarak ayrılan 12.000.00 TL. dan 8000.00 TL. sını sarf etmiş ve bunlara bir belge göstermediği

ve yerlerinin de belirlemediği gibi iş bu tahsisatın muharrem mahiyet arz ettiğini bildirmek suretiyle itirafda bulunmuştur.

Senelik iznini kullanmadığından bahisle Tüzük ve mevzuata her hangi bir usul ve teammül ve yeri olmadığı halde 2821.58 kuruşu zimmetine geçirdiği gibi tedavi giderinden de bir miktar meblağı belgesini ibraz edememiş ve tedavi gideri altında bir paranın alınmasında usulsüz olarak görülmüştür.

Devlet hastahanesince yapılan tedavilerle personelin çalışmaları mecburi ve mecburi olduğu halde ve herhangi bir talepte bulunmadığı halde bunları memnun etmek amacı ile 3100.00 lira gibi parayı dağıtmıştır.

Ayrıca, müşavir heyete ödendiğini tutanakla tesbit edilerek bununla yetinilerek 7500.00 TL. çekilmiş ve bu paradan beş bin lirası tutanakla verilmişse de 2500.00 lirası şahsında kalmış bulunduğu ve bu heyet üyelerinden Gülten Gökdağ 400.00 liralık Kol saati ile 240.00 liralık etekliği sanık tarafından mesnetsiz olarak Sendikadan verildiği açıkça belirtilmiştir ve yine Sendikadan 300 Mark karşılığı 7328.60 kuruşu Gülten Gökdağ Almanyada araştırmada bulunmak üzere her türlü hukuki mesnetten yoksun olarak Gülten Gökdağ verilmiştir. Gerek tüzük ve gerekse Sendikanın mahiyetleri icabı,

Gaye dışında çıkarılarak iş bu meblağın ödendiği anlaşılmıştır.

Eğitim ödeneğinden bin liralık keyfi olarak ziyafet çekerek Sendika parasının bu şekilde harcanmasında Sendikanın gayelerinin tahakkuku için harcanmış bir meblağ sayılması mümkün görülmemiştir.

Bilhassa bilirkişi raporunda tediyelerin yapıldığına dair listelerin tetkikinde sarf edilen meblağların normalden çok üstün olduğu ve sendika parasını tasarruf gayesine riayet etmeksizin sarf edildiği görülmüştür.

Netice olarak sanığın iş bu eylemleri emniyeti suistimal mahiyetinde görülmüş ve Mahkemece bu yolda kanaati vicdaniye gelmiştir.

Sanığın maddeler halinde gösterilen İşbu suçlarından bazıları müphemiyet bir mahiyet arz ettiği şeklinde düşünülebilirse de bütün işlemlerin nazara alındığında ve sarfiyatların uzun zaman yapılması ve muhasebe kurallarına riaye edilmemesi ve geniş saha-

ya inhisar etmesi ve muhtelif şahısların araya girmesi sebeplerinden ileri geldiği kanaati tahassül etmiş ve indelhacet onbir madde halinde gösterilen iş bu fiillerin iki veya üç maddesinin tahakkuk etmemesi diğer maddelerin açık ifadesine nazaran sanığın suçu sabit görülmüştür. Ve sarf edilen meblağlarda fahiş bulunduğu muhakemece kabul ve takdir edilmiştir.

Sanık M. A. Sendika Başkanı bulunduğu zamana ait faaliyet ve tasarruflarında sendikanın esas gayesi dışında ve bu gaye hududunu aşarak temadi ve tessesül eder şekilde sendikanın maddi kaynaklarından elde edilen meblağlardan bir kısmını kendisinin veya başkasının menfaatine sarf ettiğinden eylemine uyan T. C. K. nun 508 inci maddesi delaletiyle aynı kanunun 510. Maddesi gereğince bir sene süreli hapis cezası ile tecziyesine, olay temadi ve tesselsül bir şekilde cereyan etmiş olduğundan T. C. K. nun 80. inci maddesine tevfikan takdiren 1/6 nisbetinde artırıldığından bir sene iki ay süre ile hapis cezası ile tecziyesine ve emniyeti suistimal edilen meblağların miktarı gerek madde halinde ve gerekse tümü ihtibariyle fahiş görüldüğünden T. C. K. nun 522/1 Maddesi gereğince takdiren yarısı nisbetinde arttırıldığında neticeten bir sene dokuz ay süre ile hapis cezası ile tecziyesine ve başkaca kanuni ve takdiri indirmeye yer olmadığına, 163.200 kuruş mahkeme giderlerinin sanıktan ahsiline yargıtay yolu açık olmak üzere keme giderlerinin sanıktan tahsiline yargıtay yolu açık olmak üzere len tefhim kılındı. [15/2/1968].

Katip.

Hakim. 11053

Muhterem mahkemenin kararına karşı saygılıyız. Bu karar temyiz tetkikatında geçerek kesinleşmiş, ayrıca tashihi karar yoluna müracaatta bir netice vermediği gibi, iadeyi muhakeme talebi de kabul edilmemiştir. Neticede sanık mahkum olarak cezasını çekmiştir.

Bu örnek olayda üzerinde durmak istediğimiz nokta hukuk tekniği bakımından kararın mümkün olduğu kadar objektif bir kritiğini yapmaktır.

İddianamede itham edilen husus sanığın, sendikal faaliyetler dolayısıyla yani «**hizmet sebebiyle**» emniyeti suistimal ettiğidir. Üç senelik bir devre içinde sendikanın yapmış olduğu işlemler ve harcamalar bir bilirkişi heyetine tetkik ettirilerek, lüzumsuz görülen harcamalar veya idari usulsuzluklar dolayısıyla sendikanın zararına olarak mutalâa edilmiştir. Böylece bu devre için ayıklanan har-

camalardan 173.325.21 TL. açık bulunarak veya usulsuz harcama tesbit edilerek bunu sadece Genel Başkanın tasarrufu olarak niteleyip, hizmet sebebiyle emniyeti suistimal etmiştir denmektedir. Muhtelif devrelerde bu harcamalar yapıldığından ve aynı kasdi cürmü bulunduğundan T.C.K. 80 inci maddeye göre cezanın artırılması ve yine 522 inci maddeye göre şiddet sebebinin tatbiki istenmektedir. Mahkeme kararı iddianame ile bağlı bir şekildedir. İddianamede itham edilen hususlar sabit kabul edilip cezalandırma yoluna gidilmiştir.

Burada dikkat edilecek bir husus gerek 274 sayılı yasanın 12 ve 14. maddeleri gerekse bu yasadan önceki devre nazara alınsa dahi umumi hükümlere göre sendikaların bir tüzel kişiliğini kabul etmek lazımdır. Bu tüzel kişiyi yetkili organları ve Başkan temsil eder. Karar yetkili organlardan çıkmışsa ve genel kurulca da yapılan harcamalar uygun görülüp ibra edilmişse artık yapılan harcamalar usullu veya usulsuz diye savcılığın bu nokta üzerinde durma yetkisinin pek olduğunu zannetmiyoruz. O halde itham normal hukuk prensiplerine uygun düşmemektedir.

Bunu bir an için doğru kabul etmesek, vardığımız netice yanlış desek o zaman şu ihtimal bahis konusu olabilir. Başkan yapılan harcama ve tasarruflarda tek başına hareket etme durumunda değildir. Sadece icra kurulu, yönetim kurulunun da başkanıdır. Kararlarda kendisinin de ancak bir oyu vardır. Eşit oy verilme halinde başkanın oy verdiği taraf çoğunluğu sağlamış olur. Karar olmadan muhasipin de bir ödeme yapması mümkün değildir. Verilen kararlar isabetlidir veya isabetsizdir bu nokta ancak genel kurullarda tartışılır, denetim kurulları, genel kurulu uyarır ve yöneticiler ibra edilir veya edilmez, mahkemeye verilerek kendilerine tazmin ettirilir veya ettirilmez konunun tamamen hususi hukuk içinde halli gerekir. Yok bu yolada gidilmiyor, ille cezai takibata geçilecek kanısı hakim görüş olarak kabul edilirse yine bir düşünce mekanizması veya tutulan mantık içinde tutarlı olabilmek için, Genel Başkanla birlikte, kendisiyle yönetime iştirak eden sendika idare heyeti ve deneticilerinde cezai sorumlulukları cihetine gitmek ve onlar hakkında da takibata geçmek gerekirdi. Oysaki bu yola gidilmemiştir. Verilen bir ek takipsizlik kararında şöyle denmektedir :

«1962, 1963, 1964 seneleri içinde yapılan ve maznun M. A. nın hizmet sebebiyle emniyeti suistimal mevzuunu teşkil eden sarfiyat hakkında mukaddem ve muahhar olarak sendika idare heyetinin

karar vermek ve sendika denetim kurulunun da uyarmak suretiyle mesul tutulacakları zikredilmiş ise de, yapılan tahkikatta toplanan delillere, idare heyetinin verdiği kararların mahiyetine göre idare heyeti üyelerinin **emniyeti suistimal kasdı ile hareket ettikleri anlaşılammış** ve denetim kurulunun icrai bir görevi de bulunmamış ve bilirkişilerin raporunda zikredilen **mesuliyetin hukuki mahiyette olmasına** mebni, Z. M. İ. S. idare heyeti ve denetim kurulu üyeleri hakkında cezai yönden takibat icrasına mahal olmadığına ..... karar verildi».

Bu ek takipsizlik kararında da görüldüğü üzere iddia makamı başkanı ve idare heyeti ile bir kül olan sendika icra organını başkan ve yönetim kurulu diye ikiye ayırmış, idare heyetinin sorumluluğu hukukidir, başkanın ki cezaidir neticesine varmıştır ki böyle bir tecezzi tutarlı bir mantık içinde pek savunulamaz. Hele denetim kurulu gibi bir organı icrai fonksiyonu yoktur diye sorumluluk dışı tutmakta da iddia makamının mantığı içinde kalınmak kaydıyla yine tutarlı değildir. O halde şu sorulabilir, denetim kurulu ne yapar? İddia makamının yaptığını yapar hesapları tetkik eder veya ettirir, usulsuz harçamaları genel kurula götürür ve ibra edilmemeyi talep eder, sorumluları hakkında hukuku tazmin yolunu suistimal varsa cezai yönden kovuşturmayı harekete geçirir. Bunları yapmamakla, başkan ne kadar sorumlu ise ise, idare heyeti ne kadar sorumlu ise, denetim kurulu da bu görevini yapmakla o kadar sorumludur. O halde iddia makamının bu ek takipsizlik kararıyla yapmış olduğu ayırmda da isabet görememekteyiz kendi mantıkları veya hukuki konsepsiyonları için de kalmak kaydıyla. Bunun da dışında delillerin takdirine gidilmesi, kastın bulunup bulunmaması hususlarına girerek ek takipsizlik kararında genel başkan dışındakileri sorumsuz tutmakta C. M. U. K. delilleri takdir yetkisini mahkemeye tanımış olması bakımından da isabetli değildir.

1965 senesinde başlayan ve ancak 1968 senesinde ilgili mahkemece karara varılan ve sanığın suçunun sabit görüldüğü kararın tenkidini yapmadan önce Sayın **İsmail Köylüoğlu**'nun Ankara 3. Asliye Ceza hakimi iken 1966 senesinde isabetle vermiş olduğu bu tip bir davadaki kararını zikretmek isterim. Bu kararın delillerin takdiri kısmında Sayın **KÖYLÜOĞLU** şöyle demektedir :

«Sanıklar hakkında hizmet sebebiyle emniyeti suistimalden ve sendikalar kanununa muhalefetten dava açılmıştır. **Sanıklar bu bir tertiptir, siyasi maksatla yapılmış bir şikayettir**, dediler ve üzerle-

rine atılanı inkar ettiler. Şahitler dinlendi. Bilirkişiden 30.5.1966 tarihli rapor alındı. Bilirkişi bu raporunda sanıkların zimmeterine geçmiş bir para yoktur diye rapor vermiştir. Sanıkların devrelerine ait hesapların ibra edildiği genel kurulun yaptığı toplantı da tutulan zabıtlardan anlaşılmaktadır. Sanıkların tetkik edilen belgelere göre Sendikalar Kanununa muhalefetleri bahis mevzu değildir» demek suretiyle beraetlerine karar vermiştir. Karar da dikkat edilecek bir husus da 1966 senesinde açılan davanın aynı sene içinde karara bağlanmış olmasıdır. Halbuki tetkik ettiğimiz örnek olay da karar ancak 4 sene gibi kısa sayılamıyacak bir süre sonunda verilmiştir. Bu geçikme birazda muhterem mahkemenin tereddütlerinin neticesi olsa gerek.

Karar hukuk tekniğine uygun değildir. Öncelikle T. C. K. 508. maddede belirtilen emniyeti suistimal suçunun kanuni unsurları sanığın içinde bulunduğu ve bu sıfatla yapmış olduğu tasarrufları nazara alınırsa bu neticeye kolaylıkla varmak mümkündür.

Sanık Sendika Genel Başkanı imiş, bu sıfatı ile kendisine «tevdi veya herne namla olursa olsun teslim olunan bir şey...» e sahip olması mümkün değildir. Çünkü içinde bulunduğu sıfat ve Sendika kavramı buna müsait değildir. Sendika'nın hükmü şahsiyetine yapılmış bir tevdi bahis konusu olabilir, bu tevdi edilen şeylerin veya değerlerin nasıl tasarrufta bulunulacağı da bellidir. Yetkili organların kararı olmadan muhasebeden para almak veya bir şeye tasarruf etmek mümkün değildir. Zaten kararda bunun aksine bir sarahat olmadığı gibi bilirkişi raporunda da yoktur. Başkan hernekadar Sendikayı temsil ederse de tek başına harcamada bulunması mümkün değildir. Eğer bir sorumluluk bahis konusu olursa bunun yetkili organlarında sorumluluğunu gerektirmesi lazımdır. Halbuki karar da sadece tek şahıs o da Sendika Genel başkanı sorumlu tutulmuştur.

Biz bu gibi durumlarda, hele ibra her genel kurulda elde edilip, tasvip görülmüşse artık sorumluluğun olmadığına inanıyoruz. O kadarki mali sorumluluk, hukuki sorumluluk dahi bahis konusu olmayabilir. Buna rağmen sorumluluk var diye düşünülse dahi, cezai sorumluluğun, hele emniyeti hizmet sebebiyle suistimalin olacağını düşünmüyoruz.

T. C. K. 510. maddedeki «hizmet» kavramından bir akti müna-sebeti anlıyoruz. Bu şekilde anlaşılmasından dolayıdır ki cezai ağırlaştırıcı bir hal olarak kabul edilmiştir. Bunun ise örnek olaya tatbik kabiliyeti yoktur.

Ankara Üniversitesinden iki öğretim üyesine mesele sosyal siyaset ve hukuk, ayrıca muhasebe yönünden tetkik ettirilmiş, ve genel netice olarak vardığımız karara varılmıştır. Bunu mahkum iadeyi muhakemeye esas kabul ettirebilmek için, ilave şahit ifadeleri ve yeni sayılabilecek belgelerle uğraşmış bu talebi de bir müsbet netice almamıştır.

III. Sendikal Hakların Geri Verilmesi :

274 sayılı kanuna göre, «inancı kötüye kullanmak» dan dolayı müebbeten sendika idare, haysiyet divanı üyeliği, denetleme veya temsil görevlerinde bulunma hakkını da kayıp etmektedir.

Terim ceza kanunumuzun «emniyeti suistimal suçu» ile aynıyet arzetmemektedir. İnancı kötüye kullanma suçu ceza kanununda yoktur demek ve sendikal hakları da kayıp olmaz neticesine varmak mümkün ise de böyle bir tefsir tamamen leteral, lafzi bir tefsir olur ki doğru değildir. Kelimeler değişik olsa dahi «inancı kötüye kullanma suçu» ndan maksat «emniyeti suistimal suçudur.

O halde bu sendikal hakların verilmesi için takip edilecek yol, memnu hakların iadesi müessesesidir. (Bkz. Yılmaz Günal memnu hakların iadesi, 1961). Bu memnu haklar iade edildikten sonra mahkumun tekrar 274 sayılı kanunun 31/12 inci maddesinde belirtilen yasaklanmış haklarına sahip olup yine sendikal faaliyetlerde bulunması mümkündür.